

Algemeen

1. Inleiding

Met dit besluit worden de aspecten die betrekking hebben op de bouw, de exploitatie en de verwijdering van een windpark algemeen geregeld in het Waterbesluit. Tot de inwerkingtreding van dit besluit bevatten de watervergunningen die tot nu toe zijn verleend voor windparken op zee de nodige voorschriften ter bescherming van de scheepvaart, luchtvaart en het milieu.

In het "Energieakkoord voor Duurzame Groei" (verder: energieakkoord), dat op 6 september 2013 is gesloten tussen werkgevers, werknemers, natuur- en milieuorganisaties, energiebedrijven, decentrale overheden, het Rijk en vele andere organisaties, is afgesproken dat het kabinet zorg draagt voor een robuust wettelijk kader om de opschaling van windenergie op zee mogelijk te maken (Kamerstukken II 2012/13, 30 196, nr. 202). De doelstelling van het Rijk is een snelle uitrol en kostenefficiënte realisatie van 4.450 MW opgesteld en operationeel vermogen in 2023.

Gelet op deze doelstellingen zijn eenduidige en uniforme regels over de bouw, exploitatie en verwijdering van het park noodzakelijk. Door het vooraf opstellen van algemene regels worden investeringsrisico's verminderd en ontstaat een aantrekkelijker investeringsklimaat voor het deel van de windsector dat windparken op zee wil realiseren. Daarnaast wordt door deze vooraf vastgestelde algemene regels een snelle uitrol mogelijk, omdat partijen in een vroeg stadium hun ontwerp en bouwactiviteiten af kunnen stemmen op de geldende regels. Dit versnelt de bouwfase van de windparken waardoor zij sneller operationeel zijn en duurzame energie leveren.

Bij het opstellen van deze algemene regels is aansluiting gezocht bij de ervaringen van vergunningen die op grond van de Wet beheer rijkswaterstaatwerken en de Waterwet zijn afgegeven voor windparken op zee. De in de loop der tijd opgedane inzichten zijn meegenomen in deze algemene regels. Zo is gebleken dat niet alle voorschriften voor de vergunninghouders gelijk zijn, terwijl een inhoudelijke verklaring voor de verschillen ontbreekt. Ook is gebleken dat er voorschriften zijn opgenomen die door voortschrijdend inzicht en recente ontwikkelingen thans niet meer gesteld hoeven te worden. Bovendien is in de praktijk gebleken dat de voorschriften thans niet meer aansluiten bij gewijzigde internationale normeringen.

Het onderhavige besluit lost deze geconstateerde knelpunten op. Hierdoor wordt de uitvoeringspraktijk voor de windsector eenvoudiger en goedkoper en de uitvoeringslasten voor het bevoegd gezag lager.

In het licht van het streven naar transparantie en vereenvoudiging van regelgeving is het wenselijk de voorschriften die niet locatiespecifiek zijn zoveel mogelijk in algemene regels op te nemen. Tot de inwerkingtreding van dit besluit werden de regels met betrekking tot de bouw, exploitatie en verwijdering van windparken op de Noordzee opgenomen als voorschriften bij de watervergunning op grond van artikel 6.13 van het Waterbesluit. Bij een verdere ontwikkeling van windparken op zee is het des te meer wenselijk vooraf zoveel mogelijk duidelijkheid te geven over de eisen die worden gesteld met betrekking tot deze windparken. Dit geldt zowel bij het huidige stelsel als bij een nieuw stelsel voor windparken op zee. De algemene regels betekenen een verlichting van de administratieve lasten in vergelijking met de betreffende vergunningvoorschriften en geven in een vroeg stadium rechtszekerheid aan initiatiefnemers en andere gebruikers van de Noordzee.

2. Hoofdpijnen van het besluit

Met dit besluit worden de aspecten die betrekking hebben op de bouw, de exploitatie en de verwijdering van een windpark algemeen geregeld in het Waterbesluit. Deze aspecten hebben namelijk betrekking op het beheer – waaronder toezicht en handhaving – van het watersysteem de Noordzee en op de te beschermen belangen van de Waterwet. Hierbij moet in het bijzonder worden

gedacht aan de maatschappelijke functies die de Noordzee vervult, zoals scheepvaart, visserij, zandwinning en mijnbouw.

Dit wijzigingsbesluit voegt in hoofdstuk 6 van het Waterbesluit (handelingen in watersystemen) een nieuwe paragraaf 6a 'windparken op zee' in. De paragraaf stelt regels die noodzakelijk zijn voor de bescherming van de maatschappelijke functies van de Noordzee.

De indeling van de paragraaf volgt grosso modo de verschillende fasen van het windpark: de bouwfase, de exploitatiefase en de verwijderingsfase. Voor iedere fase worden eisen gesteld waaraan moet worden voldaan. Op grond van voorafgaande melding en overlegging van gegevens door de exploitant kan het bevoegd gezag tijdig toetsen of voldaan wordt aan de regels van het besluit.

Tijdens de bouw van een windpark moeten de werkzaamheden zodanig plaatsvinden dat minimale hinder optreedt voor het scheepvaartverkeer en dat schade wordt voorkomen. De Kustwacht is belast met het nautisch beheer van de Noordzee en kan vanuit die functie aanwijzingen geven aan de scheepvaart. Op grond van een vooraf over te leggen werkplan overlegt de exploitant met de Kustwacht over het treffen van veiligheidsvoorzieningen om de hinder voor de overige gebruikers in het gebied zoveel mogelijk te beperken.

Het is van belang voor de veiligheid van de gebruikers van de Noordzee dat de turbines en aanverwante apparatuur op een juiste wijze ontworpen zijn en dat het windpark zich altijd in een goede staat van onderhoud bevindt. Voorkomen moet worden dat palen om- of onderdelen naar beneden vallen. Een windturbine moet zodanig zijn ontworpen dat de tijdens het gebruik optredende krachten en spanningen zonder bezwaar in de constructie van de installatie kunnen worden opgenomen, met inachtneming van de ter plekke voorkomende krachten van de natuurelementen. Als algemene norm geldt dat een windturbine voldoende sterk is en zodanig wordt geplaatst dat deze niet verzakt, verschuift of afdrijft. Hiertoe maakt de exploitant gebruik van een onafhankelijke deskundige die eerst het ontwerp en later de bouw van de turbines en andere onderdelen van het park beoordeelt. In de toelichting op artikel 6.16g wordt ingegaan wat onder een onafhankelijke deskundige moet worden verstaan.

Na ingebruikname van het windpark is het van belang dat de windturbines goed zichtbaar zijn voor de scheepvaart en de luchtvaart in de directe omgeving van het windpark. Het besluit regelt dat de Minister van Infrastructuur en Milieu (hierna: de Minister) ter beoordeling een plan wordt voorgelegd waarin de veiligheidsvoorzieningen die op de turbines worden geplaatst (verlichting, radarreflectie, misthoorns e.d.) zijn beschreven. Hierbij worden de internationale normen die door de IALA¹ en de CAA² zijn vastgesteld in acht genomen.

Nadat een windpark buiten gebruik is gesteld, moet het worden verwijderd. De verwijderingsplicht voor windparken vloeit mede voort uit verdragsrechtelijke verplichtingen uit OSPAR en het Londen Protocol 1996. Op grond van artikel 6.3 van de Waterwet is het verboden zich in zee te ontdoen van op de zeebodem opgerichte werken. De regels in dit besluit schrijven voor op welke wijze aan de verwijderingsplicht moet worden voldaan.

3. Verhouding tot andere regelgeving

Verhouding tot Waterwet

De algemene regels in onderhavig besluit heffen niet de vergunningplicht op grond van artikel 6.13 van het Waterbesluit op. Tot de inwerkingtreding van wetgeving voor een uitgiftestelsel op zee blijft het noodzakelijk om het toestaan van de bouw van een windpark in de Noordzee en de daarbij te stellen locatiespecifieke voorwaarden te reguleren door middel van een watervergunning.

---

¹ International Association of Marine Aids to Navigation and Lighthouse Authorities

² Civil Aviation Authority

De algemene regels gelden ook voor windparken waarvoor voor het in werking treden van dit besluit een vergunning op grond van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken of de Waterwet was verleend. Aangezien de algemene regels een verlichting van de lasten inhouden met betrekking tot de onderwerpen waarvoor vergelijkbare voorschriften waren opgenomen in de voor de inwerkingtreding van dit besluit verleende vergunningen, is het niet nodig te voorzien in overgangsrecht voor deze watervergunningen. De vergunningvoorschriften die zien op dezelfde onderwerpen als geregeld in onderhavig besluit verliezen echter hun werking. De vergunning blijft zien op de onderwerpen die niet in de algemene regels worden geadresseerd, zoals de afweging en de voorwaarden voor de activiteit als zodanig op de locatie en de daarbij behorende milieu- en natuurbeschermingsmaatregelen, zoals mitigerende maatregelen en monitoringsvoorschriften. De oorspronkelijke vergunningaanvraag blijft deel uitmaken van de vergunning. Bij eventuele wijzigingsaanvragen van de vergunninghouder of bij ambtshalve wijziging op grond van artikel 6.22, eerste lid, van de Waterwet kan een watervergunning voor een windpark worden opgeschoond.

Met de inwerkingtreding van het wetsvoorstel Omgevingswet (Kamerstukken II 2013/14, 33 962) zal de Waterwet vervallen en zal de inhoud van onderhavig besluit overgaan naar de regelgeving op grond van de Omgevingswet.

Verhouding tot wetsvoorstel windenergie op zee

Met het oog op de doelstellingen voor duurzame energieproductie en ter uitvoering van het energieakkoord, alsmede ten behoeve van een betere ruimtelijke sturing van windparken op zee, is nieuwe wetgeving in ontwikkeling die voorziet in een uitgiftestelsel en marktordering voor windparken. Het instrumentarium van de voorgestelde wetgeving voorziet in een integrale (locatiespecifieke) beoordeling van gebieden die voor de bouw van windparken worden uitgegeven (kavels). Gezien de mogelijkheden voor een integrale afweging op alle relevante aspecten wordt voorgesteld de vergunningplicht op grond van artikel 6.13 van het Waterbesluit te laten vervallen. Hiermee worden de lasten voor de exploitant verder verminderd. De algemene regels voor de bouw, exploitatie en verwijdering van windparken in de Nederlandse territoriale zee en exclusieve economische zone op grond van de Waterwet blijven echter ook naast de wetgeving bestaan. Ze hoeven dan niet meer als voorschrift in de kavelbesluiten te worden opgenomen.

4. Uitvoering en handhaving

Handhavingsinstrumentarium

De Waterwet voorziet in bestuursrechtelijke en strafrechtelijke handhavinginstrumenten. De normen in het Waterbesluit kunnen bestuursrechtelijk en strafrechtelijk worden gehandhaafd. Op grond van artikel 8.1 van de Waterwet draagt de beheerder de zorg voor de bestuursrechtelijke handhaving van hoofdstuk 6 van het Waterbesluit.

De strafrechtelijke handhaving is via de Wet economische delicten geregeld. Deze wet kent een uitgebreid sanctiestelsel, bestaande uit: hoofdstraffen (artikel 6), bijkomende straffen (artikel 7) en maatregelen (artikel 8). Gezien de aard van onderhavig besluit zal bij niet-naleving vooral het bestuursrechtelijk handhavingsinstrumentarium worden ingezet. Hierbij moet met name worden gedacht aan bestuursdwang en de last onder dwangsom.

De ambtenaren van Rijkswaterstaat zijn belast met het toezicht op de naleving van de Waterwet en de daarop gebaseerde regelgeving met betrekking tot de rijkswateren. Daarnaast zijn zij aangewezen als buitengewoon opsporingsambtenaar. Als gevolg van de standaardisatie en vereenvoudiging van de regels zullen de uitvoeringslasten voor het bevoegd gezag lager zijn dan in de "oude situatie" waarin onderwerpen van dit besluit nog in vergunningvoorschriften stonden. Als gevolg van het nieuwe stelsel van het wetsvoorstel windenergie op zee en de ambities zoals neergelegd in het energieakkoord is het wel te verwachten dat sprake zal zijn van een groei van

het aantal windparken op zee en daarmee een toename van de voor toezicht en handhaving benodigde capaciteit.

De verwachting is dat sprake zal zijn van een grote mate van spontane naleving. De overzichtelijkheid van de doelgroep en de relatie die daarmee in de loop der jaren is opgebouwd zal de mate van spontane naleving op positieve wijze beïnvloeden. De drempel is laag om in geval van twijfel te overleggen en de aanwijzingen van deze dienst op te volgen.

Verwacht wordt dat de belasting voor het Openbaar Ministerie niet zal toenemen als gevolg van onderhavig besluit.

5. Gevolgen

Administratieve lasten en overige bedrijfseffecten

De algemene regels voorzien in een lastenverlichting in vergelijking met de situatie voor de inwerkingtreding van dit besluit. Er worden minder eisen aan de exploitant gesteld en het goedkeuringsvereiste van diverse plannen verdwijnt. Bovendien sluiten de gestelde eisen aan bij de bedrijfsvoering van bedrijven in de windindustrie op zee.

Met uitzondering van de informatie die gevraagd wordt aangaande de verwijdering van een windpark heeft de windexploitant alle andere gevraagde informatie al omdat deze nodig is voor de interne bedrijfsvoering om een veilig en levensvatbaar windpark te bouwen.

Een aantal in de praktijk gebleken overbodige bepalingen uit de voorschriften van de watervergunning zijn niet overgenomen in de algemene regels. Verdere aanpassingen ter vermindering van de administratieve lasten zijn niet mogelijk in verband met noodzakelijke waarborgen op het terrein van veiligheid en milieu en met beheer van het zeegebied. De frequentie van de uitvraag is overigens kleiner dan bijvoorbeeld in Duitsland gebruikelijk is.

Het ontwerpen van het windpark inclusief turbines, andere installaties en kabeltracés hoort bij de bedrijfsvoering van een exploitant. Hiervoor wordt in de praktijk veelal een ontwerpplan opgesteld. Om die reden wordt dan ook gesproken van kosten die voor de normale bedrijfsvoering toch al worden gemaakt. Deze informatie- en meldingsplicht leveren dan ook geen extra lasten op. Daarbij komt dat in de praktijk is gebleken dat exploitanten het op prijs stellen om vooraf zekerheid te hebben over de uitvoerbaarheid van hun projectplan.

Op grond van artikel 6.16d lid 1 onder c jo. artikel 6.16g dient de exploitant over een verklaring van een onafhankelijke deskundige over het ontwerp van de windturbines te beschikken en deze te verstrekken aan het bevoegd gezag. Voor de financiering van het project heeft de exploitant deze verklaring ook nodig om investeerders de zekerheid te geven van de deugdelijkheid van het bedrijfsplan. Deze verplichting is daarmee aan te merken als kosten die voor de normale bedrijfsvoering toch al worden gemaakt. Ditzelfde geldt voor de aan te brengen veiligheidsvoorzieningen aangezien daarmee ook schade aan het windpark wordt voorkomen. De exploitant stelt voor haar eigen risicobeheersing ook een dergelijk plan op om financiële claims te voorkomen en aansprakelijkheid in te perken voor schadeveroorzakende gebeurtenissen.

Een exploitant stelt voor de bedrijfsvoering ook een plan op voor het uitvoeren van werkzaamheden als bedoeld in artikel 6.16e, bijvoorbeeld als onderdeel van een ontwerpplan. Deze informatie heeft het bedrijf nodig om de kosten van de realisatiefase in kaart te brengen, de beschikbaarheid van materieel te borgen en te contracteren met (onder)aannemers. Deze plicht is daarom ook aan te merken als kosten die voor de normale bedrijfsvoering toch al worden gemaakt.

In het kader van risicobeheersing binnen het project voert de exploitant kabelonderzoeken uit om schade aan de infrastructuur te voorkomen, en daarmee de garantie tot levering van elektriciteit te

borgen. Om die reden is deze informatieverplichting aan te merken als kosten die voor de normale bedrijfsvoering toch al worden gemaakt.

De verwijderingsplicht en de daarmee samenhangende kosten zijn aan te merken als bedrijfsvreemde kosten. Op grond van de huidige voorschriften in de watervergunning voor windparken op zee is deze verplichting thans opgenomen. Ook vloeit de verwijderingsplicht op zich reeds voort uit verdragsrechtelijke verplichtingen uit OSPAR en het Londen Protocol 1996 en artikel 6.3 van de Waterwet, dat een verbod bevat om op de zeebodem opgerichte werken achter te laten. Om die reden is geen sprake van een lastenverzwaring. De algemene regels regelen de wijze waarop de verwijdering moet plaatsvinden. Uitgaande van een gemiddelde grootte van een windpark van 350 MW zullen de ontmantelingskosten 30 jaar na ingebruikname circa 50 miljoen euro bedragen³.

In Nederland is op dit moment een tiental bedrijven actief voor windenergie op zee. De verwachting is dat dit aantal zal groeien met de uitrol van windparken op zee in het kader van het energieakkoord. De bestaande en in aanbouw zijnde vijf windparken worden naar verwachting met tien tot twaalf nieuwe windparken uitgebreid.

Milieueffecten

Milieueffecten en gevolgen voor andere gebruikers van de zee worden voor een concreet project voor het realiseren van een windpark beoordeeld in het kader van de aanvraag van de watervergunning. De algemene regels gaan over bouw, exploitatie en verwijdering gelden voor een activiteit die in het kader van een vergunningaanvraag is beoordeeld op milieueffecten en relaties met andere gebruikers. Er zijn geen milieueffecten als gevolg van het in werking treden van onderhavige algemene regels.

6. Consultatie

PM [Samenvatting uitkomsten internetconsultatie]

7. Notificatie

Het ontwerp-besluit is op ..... gemeld aan de Commissie van de Europese Gemeenschappen [notificatienummer .....] ter voldoening aan artikel 8, eerste lid, van richtlijn nr. 98/34/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 22 juni 1998 betreffende een informatieprocedure op het gebied van normen en technische voorschriften en regels betreffende de diensten van de informatiemaatschappij (PbEG L 204), zoals gewijzigd bij richtlijn nr. 98/48/EG van 20 juli 1998 (PbEG L 217) (hierna: de notificatierichtlijn).

Tevens heeft melding plaatsgevonden aan het Secretariaat van de Wereld Handelsorganisatie, ter voldoening aan artikel 2, negende lid, van de op 15 april 1994 te Marrakech tot stand gekomen Overeenkomst inzake technische handelsbelemmeringen (Trb. 1994/235). Een aankondiging van de desbetreffende notificatie is gepubliceerd in de Staatscourant van ....., nr. ....

De notificaties zijn uitgevoerd omdat het ontwerpbesluit technische voorschriften bevat in de zin van de notificatierichtlijn. Daarbij is overwogen dat windturbines en kabels als bedoeld in onderhavig besluit producten zijn in de zin van de notificatierichtlijn. Aan deze producten worden technische eisen gesteld. Zo wordt in artikel 6.16g bepaald dat windturbines voldoende sterk zijn om als gevolg van windsterkte, golfslag en zeestroming te verwachten krachten te weerstaan en

---

³ Er wordt hierbij uitgegaan van een jaarlijkse inflatie van 2% over de komende 30 jaar.

wordt daarbij voorgeschreven aan welke normen moet worden voldaan. Ook dienen windturbines te zijn voorzien van herkenningstekens en bepaalde bakens en besturingssystemen (art. 6.16h).

Genoemde producteisen zullen nog worden gepreciseerd in een ministeriële regeling (wijziging van de Waterregeling). Ook deze regeling zal worden genotificeerd. Voor zover genoemde eisen kwantitatieve invoerbepalingen of maatregelen van gelijke werking in de zin van artikel 28 van het EG-verdrag bevatten ten aanzien van deze producten, worden deze gerechtvaardigd door het belang van de bescherming van het milieu en de veiligheid. Het besluit voorziet met artikel 6.16c in wederzijdse erkenning.

Artikel I

Artikel I, onderdeel A

Aan de begripsbepalingen van artikel 6.1 van het Waterbesluit worden in verband met de algemene regels twee begripsomschrijvingen toegevoegd. De exploitant is de natuurlijke persoon of rechtspersoon die een windpark opricht of exploiteert. De exploitant is dezelfde persoon als de houder van de watervergunning voor het windpark. Met het oog op de ontwikkeling van een uitgiftestelsel voor windparken op zee, waarbij de watervergunningplicht op grond van artikel 6.13 voor windparken mogelijk overbodig wordt en zal vervallen, wordt in de paragraaf met algemene regels voor windparken de term exploitant gebruikt en niet 'vergunninghouder'.

Met de begripsomschrijving voor windpark wordt duidelijk gemaakt dat niet alleen de windturbines, maar ook andere installaties die door de exploitant worden opgericht voor het functioneren van het windpark, zoals een transformatorstation, onderdeel uitmaken van het windpark.

Artikel I, onderdeel B

Artikel 6.16a

Dit artikel bepaalt het toepassingsbereik van de paragraaf. De algemene regels zijn slechts van toepassing op windparken in de territoriale zee en de exclusieve economische zone. De omstandigheden en te beschermen belangen op de Noordzee verschillen zodanig van die op land en de binnenwateren dat deze paragraaf niet van toepassing kan zijn op de Waddenzee en overige Nederlandse binnenwateren.

Artikel 6.16b

Het gelijkwaardigheidbeginsel, opgenomen in het eerste lid, houdt in dat de exploitant andere, gelijkwaardige maatregelen kan treffen dan de in het besluit of de ministeriële regeling opgenomen verplichte maatregelen, indien het bevoegd gezag heeft beslist dat daarmee een gelijkwaardig niveau van bescherming van de Noordzee wordt bereikt. Het tweede lid bepaalt dat degene die een andere maatregel wil toepassen, daartoe een aanvraag bij het bevoegd gezag dient in te dienen, onder overlegging van de benodigde gegevens waaruit de gelijkwaardigheid van de maatregel blijkt. Het bevoegd gezag besluit naar aanleiding van de overlegde gegevens of de exploitant een andere maatregel mag toepassen. Het derde lid regelt de beslistermijn van het besluit.

Artikel 6.16c

Ten behoeve van het vrij verkeer van goederen en diensten binnen de Europese Unie regelt dit artikel de wederzijdse erkenning van goederen die elders op rechtmatige wijze zijn vervaardigd en in de handel gebracht, en de wederzijdse erkenning van keuringsverklaringen en beroepseisen. Zo is in een aantal voorschriften van dit besluit bepaald dat een onderzoek moet worden uitgevoerd door een gecertificeerde instantie. Mede in het kader van de wederzijdse erkenning van instellingen, is in deze voorschriften ruimte geboden dat het onderzoek wordt uitgevoerd door een ten minste

gelijkwaardige instelling, een instelling die aantoonbaar over ten minste gelijkwaardige vaardigheden beschikt, of door een geaccepteerd deskundige.

Van de wederzijdse erkenning moet worden onderscheiden het gelijkwaardigheidsbeginsel uit artikel 6.16b. Dit beginsel beoogt de toepassing van alternatieve middelen mogelijk te maken. De wederzijdse erkenning daarentegen beoogt de ongehinderde toepassing van buiten Nederland vervaardigde producten te garanderen.

Wederzijdse erkenning voor niet-publiekrechtelijke regelingen, certificaten en accreditaties: de bepalingen zijn zodanig geformuleerd dat de wederzijdse erkenning ook geldt voor certificaten, accreditaties en normdocumenten die worden genoemd in niet-publiekrechtelijke regelingen. Daarbij kan onder andere gedacht worden aan NEN-normen en beoordelingsrichtlijnen.

Artikel 6.16d

Het doel van de plicht om voorafgaand aan de bouw gegevens te overleggen is om het bevoegd gezag in staat te stellen om na te gaan of aan de algemene regels wordt voldaan. Op basis van de aan te leveren gegevens kan effectief toezicht en handhaving plaatsvinden.

De gegevens moeten ten minste acht weken voordat activiteiten plaatsvinden aan het bevoegd gezag worden gemeld. In de Waterregeling en het Activiteitenbesluit wordt voor de melding een termijn van vier weken gehanteerd. Dit betreft echter in het algemeen eenvoudige initiatieven die goed te beoordelen zijn binnen die termijn. Het bevoegd gezag heeft bij windparken op zee meer tijd nodig om de verscheidene plannen te beoordelen, vier weken zal dan niet genoeg zijn. De exploitant moet de locatie en het ontwerp van de turbines en andere installaties alsmede het tracé van de kabels melden (eerste lid, onder a en b). Bij de melding moet de locatie van de turbines en andere installaties, zoals het transformatorstation, worden aangegeven. Het bevoegd gezag heeft gegevens omtrent de locatie nodig om het werkgebied te kunnen bepalen en voor het informeren van andere gebruikers van het gebied.

Het is van belang dat het bevoegd gezag inzicht heeft in het kabeltracé in verband met de veiligheid en de ruimte die hierdoor wordt ingenomen en daardoor niet meer beschikbaar is voor ander gebruik. Op grond van de brief van de Minister van Economische zaken van 18 juni 2014 (Tweede Kamer, vergaderjaar 2013–2014, 31 510, nr. 49), is de verwachting dat dit in de toekomst voornamelijk de kabels binnen het windpark zullen betreffen.

Op grond van het eerste lid, onder c, verstrekt de exploitant een verklaring van een onafhankelijke deskundige over het ontwerp van de windturbines. Uit de verklaring moet blijken of het ontwerp van de turbines voldoet aan de eisen die in artikel 6.16g worden gesteld aan de technische integriteit van de windturbines.

Op grond van artikel 6.16d, eerste lid, onder d jo. artikel 6.16h moet de exploitant een beschrijving verstrekken van de veiligheidsvoorzieningen die hij op de windturbines aanbrengt. Deze voorschriften hebben als doel de veiligheid van het scheepvaart- en luchtvaartverkeer door herkenningstekens – waaronder verlichting – te borgen. De overgelegde gegevens over de voorgenomen veiligheidsvoorzieningen worden beoordeeld aan de hand van internationale normen. Op basis van de gegevens kan het bevoegd gezag reeds voor de bouw beoordelen of aan de normen wordt voldaan.

Verder moet de exploitant een plan indienen voor het verrichten van werkzaamheden (eerste lid, onderdeel e). Door het indienen van dit plan weet het bevoegd waar en wanneer er handelingen in het watersysteem verricht worden en wat de duur van die handelingen is. In die periode vinden er meer verkeersbewegingen plaats en kunnen bepaalde gebieden (tijdelijk) onbereikbaar zijn. Het

bevoegd gezag kan op basis van dit plan andere gebruikers van het betreffende Noordzeegebied – bijvoorbeeld de scheepvaart, visserij, zandwinning, mijnbouw – op de hoogte stellen van de activiteiten. Hiermee wordt beoogd om onveilige situaties op de Noordzee te voorkomen.

Tot slot moet de exploitant een plan indienen waarin hij beschrijft welke maatregelen hij treft bij ongewone voorvallen (eerste lid, onderdeel f). Dit plan moet opgesteld worden om de veiligheid bij reddingsoperaties op de Noordzee te waarborgen en de andere risico's van ongewone voorvallen te beheersen. Artikel 6.16k bepaalt de eisen die aan een dergelijk plan worden gesteld.

Artikel 6.16e

Tot de maatregelen te nemen ter voorkoming van schade kunnen onder andere behoren het inlichten van het Kustwachtcentrum in Den Helder over het voornemen werkzaamheden uit te voeren ten behoeve van het plaatsen van windturbines of het voeren van licht- en geluidbakens ter bescherming van scheepvaart en visserij. Het betreft tijdens de bouw het instellen van een werkgebied en bijbehorende betonning. Het werkgebied wordt vastgelegd op de zee kaarten door de hydrografische dienst. Verder communiceert de Kustwacht dit in een bericht voor zeevarenden. Als de turbines zijn geplaatst, wordt er een veiligheidszone rondom het park ingesteld, op grond van artikel 6.10 van de Waterwet.

Het in het vierde lid genoemde plan bevat in ieder geval een planning van de werkzaamheden (die heeft de Kustwacht nodig om de scheepvaart op een adequate manier te waarschuwen), een opgave van de in te zetten vaartuigen (hierdoor kan de Kustwacht controleren welke schepen zich in het werkgebied bevinden) en een omschrijving van de constructiewerkzaamheden (hierdoor kan de Minister beoordelen of voldaan wordt aan de vereisten van het Waterbesluit. In de regel zal het plan met het bevoegd gezag en de Kustwacht worden besproken.

In het zesde lid is geregeld dat in het geval er ernstige schade dreigt als gevolg van de werkzaamheden dit gemeld wordt aan de Minister en het Kustwachtcentrum. Het Kustwachtcentrum is het operationele onderdeel van de Kustwacht dat 24 uur per dag en 7 dagen in de week bereikbaar is.

Artikel 6.16f

De Monumentenwet is rechtstreeks van toepassing in de territoriale zee en de aansluitende zone. Dit artikel voorziet erin dat ook in het geval dat bij de uitvoering van activiteiten in de EEZ buiten de aansluitende zone een (vermoedelijk) monument in de zin van de Monumentenwet 1988 gevonden wordt, bescherming daarvan overeenkomstig de Monumentenwet plaatsvindt.

Het tweede lid bepaalt dat bepaalde gegevens, die zijn verkregen bij onderzoek in het kader van de plaatsing van een windpark of de aanleg van een kabel, aan de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen worden verstrekt. Dit betreft gegevens over de bodem, die waardevol kunnen zijn voor de archeologische monumentenzorg onder water. De onder de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen ressorterende Rijksdienst voor het oudheidkundig bodemonderzoek is bij uitstek in staat zulke gegevens te interpreteren.

Artikel 6.16g

Een windturbine moet zodanig zijn ontworpen en gebouwd dat de tijdens het gebruik optredende krachten en spanningen zonder bezwaar in de constructie van de installatie kunnen worden opgenomen, met inachtneming van de ter plekke voorkomende krachten van de natuurelementen. De technische integriteit van het windpark moet door een onafhankelijke deskundige worden beoordeeld. De exploitant moet een verklaring van de deskundige overleggen aan de Minister. De verklaring van de deskundige zal zijn gegrond op onderzoek gedurende de ontwerpfase. In de ontwerpfase worden de veiligheidskritische elementen bepaald zoals de lengte van de heipalen

alsmede de dikte en de kwaliteit van het gebruikte staal, het locatie specifiek detailontwerp van de turbinetorens. De onafhankelijke deskundige toetst een en ander aan gangbare internationale normen, bijvoorbeeld opgesteld door Germanischer Lloyd.

Er wordt op gewezen dat de verklaring van de onafhankelijke deskundige voor de Minister geen bindend karakter heeft. De Minister beoordeelt de ingediende stukken; daarbij kan de conclusie van de Minister afwijken van het oordeel van de deskundige.

Dit kan gebeuren op inhoudelijke gronden, maar ook door twijfel of er *de facto* sprake is van onafhankelijkheid en deskundigheid van degene die de verklaring heeft opgesteld.

Over de vraag of sprake is van onafhankelijkheid van de aan te trekken deskundige zal de exploitant zich in eerste instantie zelf dienen te buigen. Het spreekt voor zich dat de bedoelde deskundige zich niet in een afhankelijke relatie mag bevinden met betrekking tot de exploitant teneinde elke schijn van vooringenomenheid of bevoordeling te vermijden. Daarnaast dient de deskundige te kunnen aantonen dat hij beschikt over een in de praktijk beproefd stelsel van normen die worden toegepast en onderdeel zijn van een kwaliteitssysteem.

Artikel 6.16h

Windparken moeten uit oogpunt van de veiligheid van het scheepvaart- en luchtvaartverkeer zijn voorzien van herkenningstekens en bakens. Het tweede lid van dit artikel bepaalt dat daarbij moet worden voldaan aan bepaalde internationale normen. De *International Association of Marine Aids to Navigation and Lighthouse Authorities* (IALA) is een internationale organisatie die zich bezighoudt met de wereldwijde harmonisatie van maritiem e navigatiemiddelen. IALA heeft richtlijnen voor de markering en verlichting van windparken vastgesteld Deze betreffen onder meer:

- de technische eigenschappen van de toe te passen instrumenten (lantaarns, misthoorns en radarreflectoren) en de plaats op de turbine;
- de kleuren waarin de turbines geverfd moeten worden;
- het gebruik van AIS⁴ markeringen;
- extra voorzieningen op de hoekpunten van het windpark.

In de richtlijn van de Engelse *Civil Aviation Authority* (CAA) is onder meer vermeld op welke turbines van een park obstakellichten moeten worden aangebracht en op welke locatie dat moet plaatsvinden. Verder worden er technische eisen gesteld aan de te gebruiken obstakellichten.

De in het derde lid bedoelde ononderbroken werking van geluids- en lichtbakens wordt verzekerd door middel van het beschikbaar hebben van een noodvoedingsysteem.

In het zesde lid is bepaald dat de elektrische installaties en kabels moeten voldoen aan internationale normen voor hoog- en laagspanningsinstallaties. In deze normen worden fundamentele uitgangspunten, keuze van apparatuur met bijbehorende beschermingsmaatregelen en installatievoorschriften beschreven.

De exploitant moet ingevolge artikel 6.16d ten minste acht weken voor aanvang van de bouw van het park een verlichtingsplan voorleggen aan het bevoegd gezag. Op grond van dat plan kan het bevoegd gezag controleren of voldaan zal worden aan de IALA- en CAA-normen. Na het aanbrengen van alle voorzieningen moet voor ingebruikname van het windpark een verklaring van een onafhankelijke deskundige worden overgelegd (zevende lid).

In dit artikel wordt verwezen naar niet-publiekrechtelijke regelingen, zoals de NEN-EN- en de IALA-normen. Dergelijke normen blijken in de praktijk geregeld te worden aangepast. Het negende lid

---

⁴ Alarm Indication Signalling

maakt het mogelijk om bij ministeriële regeling aan te geven welke uitgave van dergelijke niet-publiekrechtelijke normen van toepassing is. Als wijziging van de regelgeving aan de orde is na actualisering van een van de normen, kan deze eenvoudiger plaatsvinden door wijziging bij ministeriële regeling.

Artikel 6.16i

De exploitant is gehouden om te zorgen voor een goede staat van onderhoud van het windpark en verplicht om daartoe periodiek onderzoek en op een systematische wijze onderhoud uit te voeren. Onderhoud en inspecties worden uitgevoerd volgens de normen NEN-EN 50110 en NEN-EN 50110-1. In deze normen zijn nadere regels uitgewerkt met betrekking tot onderhoudsfrequenties, in acht te nemen veiligheidsmaatregelen en -instructies aan het onderhoudspersoneel.

Het derde lid regelt dat indien een onderdeel of onderdelen van het windpark een dusdanig gebrek heeft dat hierdoor de veiligheid voor de omgeving in het geding is, de exploitant passende maatregelen neemt. In het uiterste geval wordt het windpark of het betreffende deel van het windpark onmiddellijk buiten werking gesteld. Op grond van de beheerstaak voor de Noordzee is het van belang dat de Minister hierover wordt geïnformeerd. Wanneer er sprake is van gevaar kan de Minister een bevel geven tot stilleggen (zie art. 6.16k van dit besluit).

Artikel 6.16j

In verband met de veiligheid is het van belang dat de kabels die de windturbines met het hoogspanningsnet verbinden, al dan niet met tussenkomst van een transformatorstation, zich in goede staat van onderhoud bevinden en dat deze kabels op voldoende diepte in de zeebodem liggen.

De regels beogen de voor de scheepvaart nautisch gegarandeerde diepte (NGD) te waarborgen. De NGD staat op alle zeekaarten en wordt door de kapiteins van zeeschepen gebruikt om hun route te bepalen. De kabel moet één meter onder de aanlegdiepte van de vaargeul liggen. Deze aanlegdiepte ligt gemiddeld een meter onder NGD en staat in het zogenoemde instandhoudingsplan voor de vaargeul. Dat betekent dus dat de kabel gemiddeld twee meter onder NGD ligt. Bij een kruising met een andere kabel is het belangrijk dat het totaal aan kabels één meter onder de aanlegdiepte blijft, ter voorkoming dat bij onderhoud van de vaargeul de kabel beschadigd wordt.

Vanaf de laagwaterlijn⁵ tot drie kilometer uit de kust moet de kabel minimaal drie meter in de zeebodem liggen. Reden voor deze diepere ligging is de grotere dynamiek van de bodem dicht bij de kust en multifunctioneel gebruik van de bodem aldaar (o.a. bodemvisserij).

Extra aandacht is nodig wanneer een kabel een (voor)oeversuppletie doorkruist. Bij een vooroeversuppletie is de dynamiek nog groter en kan in een relatief korte tijd veel zand wegvloeien waardoor de kabel bloot komt te liggen. In overleg met de exploitant schrijft het bevoegd gezag een diepte voor waarbij rekening wordt gehouden met de bodemdynamiek.

De exploitant moet periodiek een onderzoek uitvoeren om vast te stellen of aan de vereisten van dit artikel is voldaan.

Artikel 6.16k

Indien zich een ongewoon voorval voordoet in of in de buurt van een windpark, dient de exploitant zorg te dragen voor uitvoering van het door hem opgestelde ongewone voorvallenplan. Ingevolge het vijfde lid kan de Minister in het uiterste geval bevelen dat het windparken wordt stilgelegd. Daarbij kan gedacht worden aan de veiligheid bij reddingsoperaties.

Wanneer een persoon overboord valt binnen een windpark is zoeken en redden mogelijk met helikopters. Een drenkeling is moeilijk binnen een windpark te vinden. Helikopters moeten laag

---

⁵ Zie artikel 1 van de Wet grenzen Nederlandse territoriale zee

vliegen om slachtoffers in het water te vinden. Om aanvaring tussen draaiende turbinebladen en helikopterbladen te verminderen is stilzetten van de windturbine noodzakelijk. Op die manier wordt de kans op een aanvaring tussen de helikopter en de windturbine verminderd.

Artikel 6.16l

Een windpark dat niet meer in bedrijf is, moet worden verwijderd. In samenhang met artikel 6.3 vormt dit artikel mede implementatie van het London Protocol en het OSPAR-verdrag (verbod op het achterlaten van op de zeebodem opgerichte bouwwerken). De Minister kan bij maatwerkvoorschrift de verwijderplicht beperken tot een bepaalde diepte in de zeebodem. Hiertoe kan aanleiding zijn, indien het milieu meer schade zal ondervinden van het volledig verwijderen dan van gedeeltelijke verwijdering waarbij een deel van de fundering in de zeebodem achterblijft.

De exploitant stelt conform artikel 6.16e voorafgaand aan de feitelijke verwijdering van de installaties een plan op waarin uiteengezet wordt op welke wijze de verwijdering van de installaties zal gaan plaatsvinden. In overleg met het bevoegd gezag zal er dan ook een redelijke termijn worden afgesproken waarbinnen de verwijderingsactiviteiten moeten zijn afgerond. Na afloop wordt door een onderwateropname aangetoond dat de zeebodem ter plaatse van het windpark vrij is van obstakels.